

20 ביוני 2018
ז' בתמוז תשע"ח

עמדות הורים כלפי מערכת החינוך בבתי ספר לחינוך המיוחד

ממצאים נבחרים

הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך (ראמ"ה) מתכבדת לפרסם לראשונה את נתוני סקר עמדות הורים כלפי מערכת החינוך בבתי ספר לחינוך המיוחד לשנת הלימודים תשע"ו.

בשנים האחרונות מתחדדת התפיסה שלפיה הצלחה של בתי ספר ושל מערכות חינוך בכלל תלויה לא רק בגורמים המעורבים ישירות במעשה החינוכי (תלמידים ואנשי צוות) אלא גם בבעלי עניין נוספים – בראשם הורי התלמידים ועימם הקהילה והחברה בכללותה. אין עוררין על החשיבות הרבה שיש להכרה ולהבנה של עמדות ההורים: ניטור עמדות ההורים מאפשר לשתפם בתהליכי קבלת החלטות ברמת המערכת. כמו כן, עמדות ההורים אינן נמצאות בהכרח בהלימה עם עמדות ילדיהם ועם עמדות צוות בית הספר ולפיכך תמונת המצב חסרה ללא ניטור עמדותיהם. ולבסוף, ניטור עמדות ההורים עשוי לעודד את שיתוף הפעולה בין בית הספר להורים, אשר הכרחי להשגת המטרות החינוכיות.

בשנת תשע"ו החל ניטור של עמדות הורי התלמידים בבתי הספר בחינוך המיוחד. סקר זה הועבר למדגם מייצג של הורים לילדים בבתי ספר של החינוך המיוחד ועסק בנושאים מגוונים הקשורים למערכת החינוך בכלל כגון אקלים וסביבה פדגוגית ולהיבטים שונים הייחודיים למערכת החינוך המיוחד כגון המענה והטיפול הניתן לילד, ועדות ההשמה, הסעות וכד'.

הדוח הנוכחי נועד לספק תמונת מצב מייצגת ובת השוואה בנוגע להיבטים שונים של האקלים החברתי והתהליכים הפדגוגיים בבתי הספר לחינוך המיוחד, כפי שהם נתפסים בעיני מדגם ארצי מייצג של הורים לילדים הלומדים בבתי ספר אלו. תמונת מצב זו תוכל לסייע בקבלת החלטות במערכת החינוך לצורך שיפור המתמיד.

הסקר הועבר בחודשים אפריל- יולי 2016 בקרב הורים לתלמידים בבתי ספר בחינוך המיוחד הלומדים בכיתות א'-י"ב, הכוללים תלמידים בגילאי 6-21. הסקר הועבר באמצעות הטלפון ב- 6 שפות (עברית, ערבית, רוסית, אמהרית, צרפתית ואנגלית), כאשר כל מרואיין בחר את שפת הריאיון המתאימה לו. עבור רוב השאלות, התבקש ההורה להשיב בנוגע לבית הספר שבו לומד ילדו, אשר נדגם אקראית, ובמיעוט מהשאלות התבקשו ההורים להתייחס למערכת בכללותה.

המידע המובא להלן מבוסס על שאלונים שהועברו ל- 1,843 הורים (61% השבה). מתוכם: 139 הורים לתלמידים בקבוצת גיל 8-6 (72% השבה), 455 הורים לתלמידים בקבוצת גיל 9-12 (64% השבה), 557 הורים לתלמידים בקבוצת גיל 13-15 (63% השבה) ו- 692 הורים לתלמידים בקבוצת גיל 16 ומעלה (57% השבה).

להלן יוצגו ממצאים נבחרים מתוך הדוח המלא אשר מוצג באתר האינטרנט של ראמ"ה בקישור:

http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Rama/MivchanimArtzyim/Special_Education_Parents.htm

ממצאים עיקריים

ככלל, רוב ההורים (מעל 80%) מחזיקים בתפיסות חיוביות בנוגע להיבטי האקלים והסביבה הפדגוגית שנבחנו, ובהם היבטים שלהם חשיבות רבה למערכת החינוך המיוחד בפרט: שביעות רצון כללית מבית הספר, שביעות רצון מהמענה הלימודי והטיפולי, יחסים חיוביים בין המורה לתלמיד ושותפות הורים בבית הספר. ההורים דיווחו בשיעורים גבוהים (כ-90%) גם על מאמצי בית הספר למניעת אלימות והביעו אמון בכך שבית הספר מיידע אותם על מקרי אלימות בין תלמידים.

לצד התפיסות החיוביות באשר למאמצי בית הספר למניעת אלימות כשליש מההורים דיווחו שילדיהם סבלו מאלימות מצד תלמידים אחרים, בעיקר מאלימות פיזית (20% עד 30% מההורים דיווחו על מקרים מעטים של אלימות פיזית וכ-5% דיווחו על אלימות בהיקף חמור).

מדיווחי ההורים עלו היבטים נוספים המייחדים את בתי הספר בחינוך המיוחד וראויים לשיפור: בנושא מעורבות ההורים בוועדות ההשמה כעשירית מההורים שילדם עבר ועדת השמה דיווחו שהם לא נכחו בוועדה. למרות שכ-85% היו שבעי רצון מהחלטות הוועדה, כחמישית מההורים חשו כי התשובות מהוועדה הגיעו בזמן הקרוב מידי לפתיחת שנת הלימודים או במהלכה.

עוד נמצא כי 27% מההורים לתלמידים בקבוצת הגיל 6-8, 23% מההורים לתלמידים בקבוצת הגיל 9-12 וכ-15% מההורים לתלמידים בקבוצת הגיל 13-15 ו-16 ומעלה דיווחו על הסתייעות של ילדיהם בשיעורים פרטיים או בטיפולים ממוקצעות הבריאות (פרה-רפואיים) באופן קבוע.

לבסוף, כ-90% מההורים דיווחו שילדם יש הסעה לבית הספר. מדיווחיהם עולה כי לרוב זמן הנסיעה עומד על למעלה מחצי שעה (כשליש מההורים דיווחו על נסיעה של 30-40 דקות וכרבע מההורים דיווחו על נסיעה של למעלה מ-45 דקות) ורק כשני שליש מההורים היו שבעי רצון מההסעה.

להלן יוצג פירוט של ממצאים עיקריים מסקר זה.

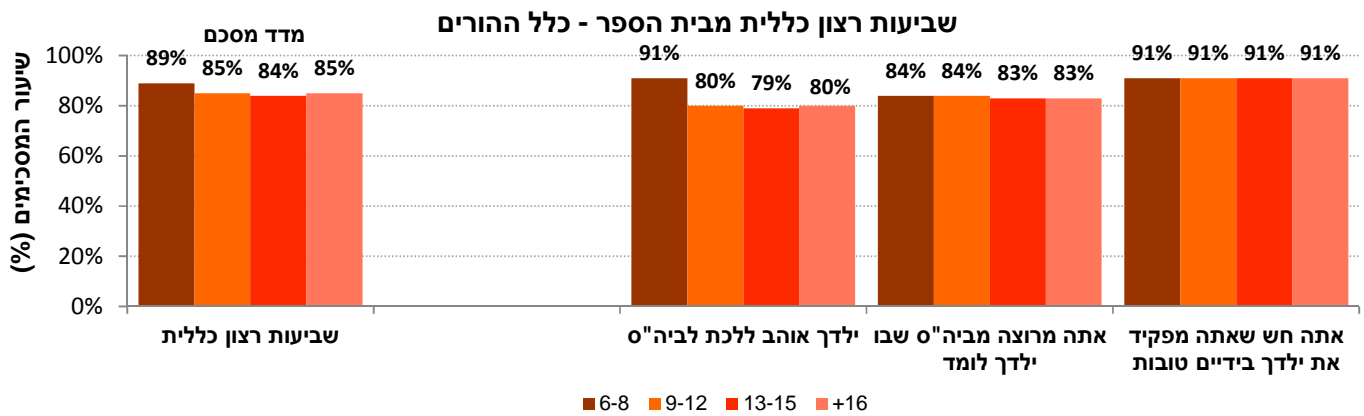
שביעות רצון כללית מבית הספר

על מנת לבחון את תחושת שביעות הרצון של הילד, כפי שמשקפת מדיווחי הוריו, ושל תחושת שביעות הרצון של ההורה מבית הספר נתבקשו ההורים להשיב לשאלות הבאות: האם הילד אוהב ללכת לבית הספר, האם הם, כהורים, מרוצים מבית הספר והאם הם חשים שילדם מופקד בידיים טובות!

בתרשים הבא מוצגים נתוני המדד המסכם "שביעות רצון כללית" בעבור כלל ההורים, ובטבלה מוצגים נתונים בחלוקה לפי בתי ספר דוברי עברית ובתי ספר דוברי ערבית. הנתונים המוצגים הם שיעורי ההורים שהסכימו במידה רבה או רבה מאד עם ההגדים השונים. בכל אחת מהקבוצות הנתונים מוצגים בחלוקה לקבוצות גיל: 6-8, 9-12, 13-15 ו-16 ומעלה.

מהנתונים עולה כי:

- כ- 85% מההורים הביעו שביעות רצון מבית הספר. 91% מההורים דיווחו כי הם חשים שהם מפקידים את ילדיהם בידיים טובות, כ- 85% דיווחו שהם מרוצים מבית הספר שבו לומד ילדם וכ- 80% דיווחו שילדם אוהב ללכת לבית הספר (91% בגילאי 6-8).
- מהשוואה בין מגזרי השפה עולה כי הורים דוברי עברית בקבוצות הגיל 9-12 ו-16 ומעלה הביעו שביעות רצון גבוהה יותר בהשוואה להורים דוברי ערבית באותן קבוצות גיל. בקבוצות הגיל 6-8 ו-13-15 לעומת זאת, נרשמה מגמה הפוכה.

בתי ספר דוברי ערבית				בתי ספר דוברי עברית				
16+	13-15	9-12	6-8	16+	13-15	9-12	6-8	
79%	89%	82%	92%	86%	83%	85%	88%	מדד מסכם: שביעות רצון כללית
69%	84%	76%	93%	82%	78%	80%	91%	א. "ילדך אוהב ללכת לבית הספר"
79%	88%	83%	88%	84%	82%	84%	84%	ב. "אתה מרוצה מבית הספר שבו ילדך לומד"
88%	97%	88%	94%	92%	90%	91%	91%	ג. "בסך הכול, אתה חש שכשאתה שולח את ילדך לבית הספר, אתה מפקיד אותו בידיים טובות"

שביעות רצון מהמענה הלימודי והטיפולי

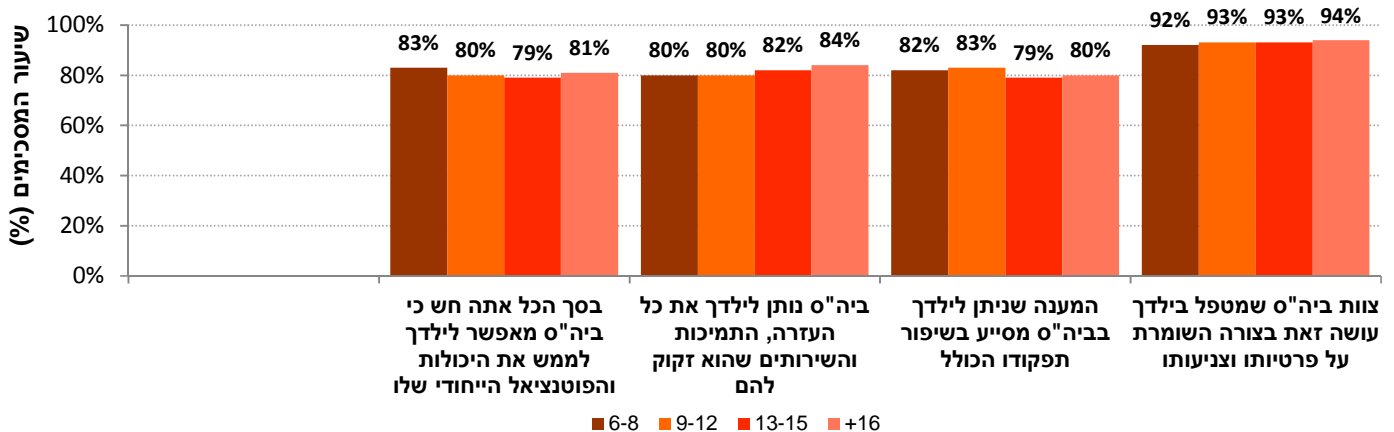
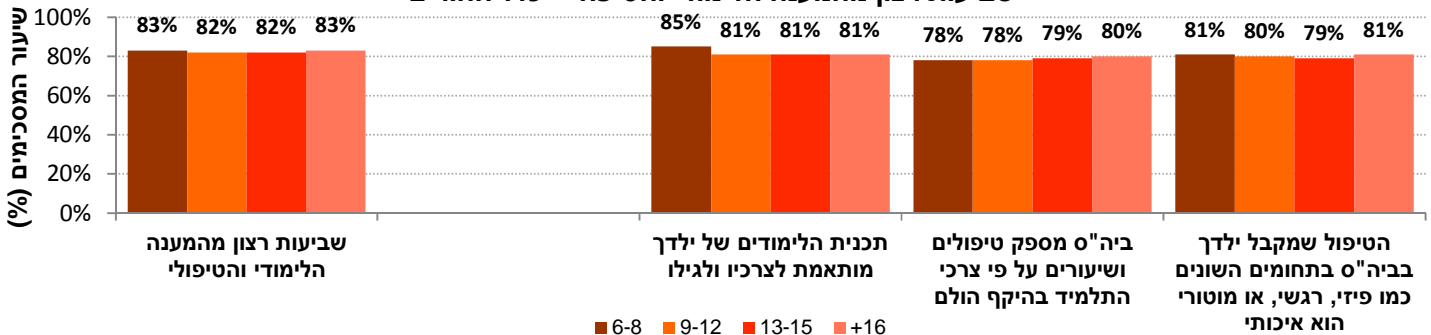
על מנת לבחון את המענה הלימודי והטיפולי הניתן לילד במסגרת בתי הספר של החינוך המיוחד, נתבקשו ההורים לענות על שאלות הקשורות להיקף המענה הלימודי והטיפולי שילדם מקבל, להתאמתו לצרכיו ולגילו ולמידה בה הוא משפר את תפקודו ומאפשר לו לממש את יכולותיו.

בתרשים הבא מוצגים נתוני המדד המסכם "שביעות רצון מהמענה הלימודי והטיפולי" בעבור כלל ההורים, ובטבלה מוצגים נתונים בחלוקה לפי בתי"ס דוברי עברית ובתי"ס דוברי ערבית. הנתונים המוצגים הם שיעורי ההורים שהסכימו במידה רבה או רבה מאד עם ההיגדים השונים. בכל אחת מהקבוצות הנתונים מוצגים בחלוקה לקבוצות גיל: 6-8, 9-12, 13-15 ו-16 ומעלה.

מהנתונים עולה כי:

- ככלל, מעל 80% מההורים הביעו שביעות רצון מהמענה הלימודי והטיפולי. ההורים דיווחו בשיעורים גבוהים על כך שצוות בית הספר שמטפל בילדים שומר על הצניעות והפרטיות של ילדם (מעל 90%) בהשוואה לשיעורי הדיווח על יתר ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם (78% עד 85%).
- בכל הנוגע לשלבי הגיל נמצא כי בקרב הורים דוברי עברית שיעורי הדיווח דומים ככלל בין ארבע קבוצות הגיל, ואילו בקרב הורים דוברי ערבית נרשמו פערים בין קבוצות הגיל אך מגמת הפערים אינה אחידה.

שביעות רצון מהמענה הלימודי והטיפולי - כלל ההורים

בתי ספר דוברי ערבית				בתי ספר דוברי עברית				
16+	13-15	9-12	6-8	16+	13-15	9-12	6-8	
81%	84%	79%	86%	83%	81%	83%	83%	מדד מסכם: שביעות רצון מהמענה הלימודי והטיפולי
76%	77%	81%	94%	82%	81%	81%	84%	א. "תכנית הלימודים של ילדך מותאמת לצרכיו ולגילו"
84%	89%	78%	88%	80%	78%	78%	77%	ב. "בית הספר מספק טיפולים ושיעורים על פי צרכי התלמיד בהיקף הולם"
79%	85%	75%	88%	81%	78%	82%	80%	ג. "הטיפול שמקבל ילדך בבית הספר בתחומים השונים כמו פיזי, רגשי, או מוטורי הוא איכותי"
83%	83%	75%	88%	81%	78%	81%	82%	ד. "בסך הכל אתה חש כי בית הספר מאפשר לילדך לממש את היכולות והפוטנציאל הייחודי שלו"
82%	83%	75%	76%	84%	82%	81%	81%	ה. "בית הספר נותן לילדך את כל העזרה, התמיכות והשירותים שהוא זקוק להם"
76%	83%	80%	88%	81%	78%	83%	81%	ו. "המענה שניתן לילדך בבית הספר מסייע בשיפור תפקודו הכולל"
85%	91%	88%	82%	95%	93%	94%	94%	ז. "צוות בית הספר שמטפל בילדך עושה זאת בצורה השומרת על פרטיותו וצניעותו"

יחסים חיוביים בין המורה לתלמיד

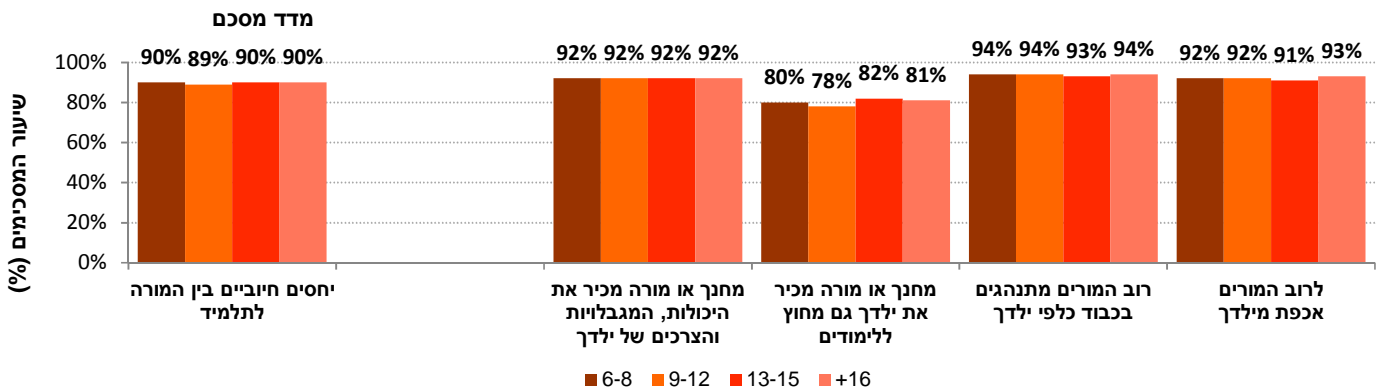
מערכת היחסים בין צוות המורים לבין התלמידים היא התשתית שעליה נבנים תהליכי הוראה ולמידה איכותיים. ההורים נשאלו האם לתחושתם המורים מכירים את ילדם ומתנהגים אליו בכבוד ובאכפתיות.

בתרשים הבא מוצגים נתוני המדד המסכם "יחסים חיוביים בין המורה לתלמיד" בעבור כלל ההורים, ובטבלה מוצגים נתונים בחלוקה לפי בתי ספר דוברי עברית ובתי ספר דוברי ערבית. הנתונים המוצגים הם שיעורי ההורים שהסכימו במידה רבה או רבה מאד עם ההיגדים השונים. בכל אחת מהקבוצות הנתונים מוצגים בחלוקה לקבוצות גיל: 6-8, 9-12, 13-15 ו-16 ומעלה.

מהנתונים עולה כי:

- ככלל, כ-90% מההורים דיווחו על יחסים חיוביים בין המורה לתלמיד וכ-80% על היכרות המורים עם ילדם מחוץ ללימודים.
- בקרב הורים דוברי עברית שיעורי הדיווח דומים בין ארבע קבוצות הגיל. בקרב הורים דוברי ערבית נמצאו פערים בין קבוצות הגיל השונות ללא מגמה אחידה.

יחסים חיוביים בין המורים לתלמידים – כלל ההורים

בתי ספר דוברי ערבית				בתי ספר דוברי עברית				
16+	13-15	9-12	6-8	16+	13-15	9-12	6-8	
87%	90%	88%	91%	91%	89%	90%	89%	מדד מסכם: יחסים חיוביים בין המורה לתלמיד
86%	91%	87%	94%	93%	92%	93%	91%	א. "מחנך הכיתה של ילדך מכיר את היכולות, המגבלות והצרכים המיוחדים שלו בכל התחומים"
82%	81%	80%	88%	81%	82%	78%	79%	ב. "מחנך הכיתה של ילדך, או מורה אחר בבית הספר, מכיר את ילדך גם מחוץ לכל מה שקשור ללימודים, כמו תחביבים, תחומי עניין וכדומה"
91%	95%	95%	94%	95%	93%	93%	94%	ג. "המורים בבית הספר מתנהגים בכבוד כלפי ילדך"
89%	94%	90%	88%	93%	91%	93%	93%	ד. "אתה מרגיש שלרוב המורים בבית הספר אכפת מילדך"

תפיסת ההוראה כמעניינת וכברורה

ההורים התבקשו לחוות את דעתם על מאפייני ההוראה של המורים בבית הספר שבו לומד ילדם: עד כמה ההוראה ברורה, מעוררת סקרנות ועניין בלימודים, מחזקת את הרגשת המסוגלות העצמית של התלמידים ומסייעת להם למצות את הפוטנציאל האישי שלהם.

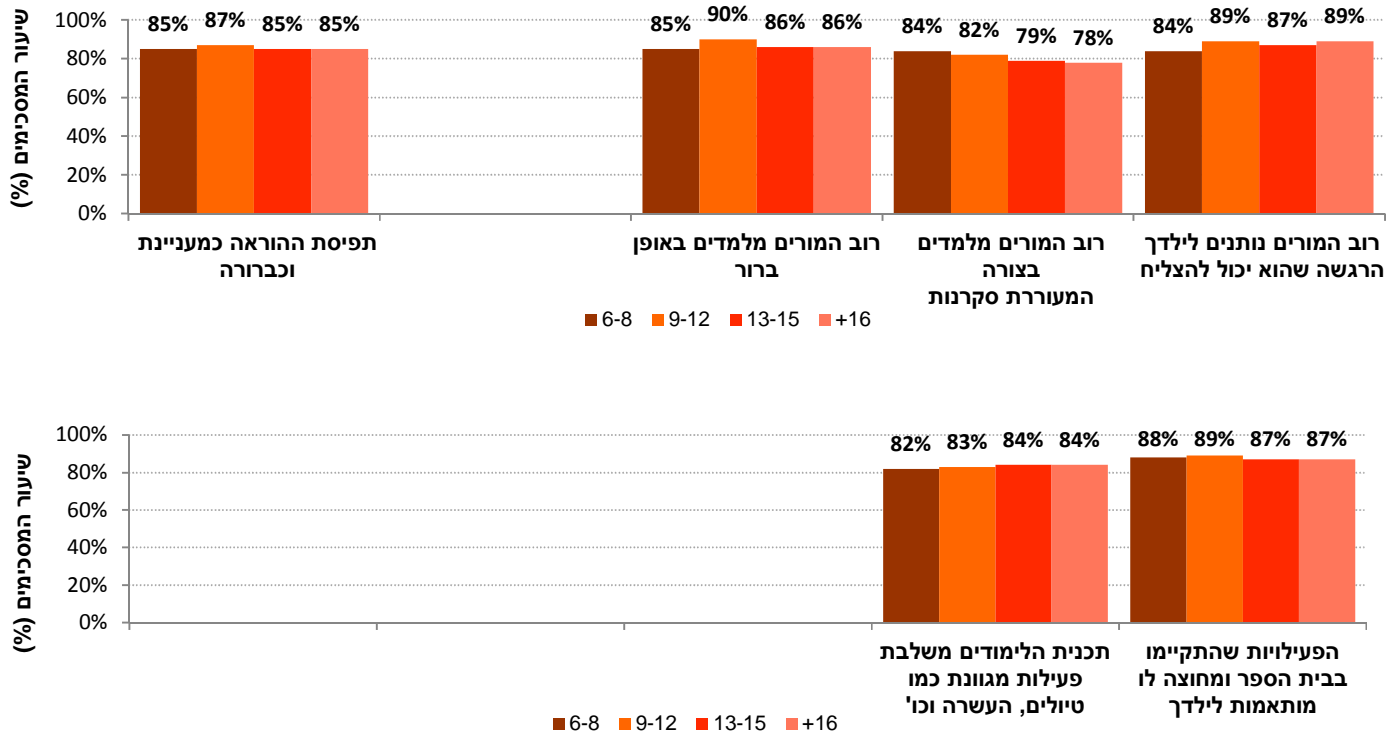
בתרשים הבא מוצגים נתוני המדד המסכם "תפיסת ההוראה כמעניינת וכברורה" בעבור כלל ההורים, ובטבלה מוצגים נתונים בחלוקה לפי בתי ספר דוברי עברית ובתי ספר דוברי ערבית. הנתונים המוצגים הם שיעורי ההורים שהסכימו במידה רבה או רבה מאד עם ההיגדים השונים. בכל אחת מהקבוצות נתוני תשע"ו מוצגים בחלוקה לקבוצות גיל: 8-6, 9-12, 13-15 ו-16 ומעלה.

מהנתונים עולה כי:

- כ- 85% מההורים דיווחו כי המורים בבית הספר של ילדם מלמדים באופן מעניין וברור.
- שיעורי הדיווח על הוראה מעניינת וברורה גבוהים יותר בקרב הורים דוברי עברית בהשוואה להורים דוברי ערבית (למעט בקבוצת הגיל 13-15). הפערים בולטים במיוחד בכל הנוגע לפעילויות בבית הספר ומחוצה לו, ובעיקר בקבוצת הגיל 6-8.
- בקרב הורים דוברי עברית לא נרשמו פערים גדולים בין ארבע קבוצות הגיל. לעומת זאת, בקרב הורים דוברי ערבית שיעורי הדיווח של הורים לילדים בקבוצת הגיל 6-8 נמוכים יותר בהשוואה לשלוש קבוצות הגיל האחרות.

תפיסת ההוראה כמעניינת וכברורה - כלל ההורים

בתי ספר דוברי ערבית				בתי ספר דוברי עברית				
16+	13-15	9-12	6-8	16+	13-15	9-12	6-8	
78%	87%	79%	72%	86%	84%	88%	86%	מדד מסכם: תפיסת ההוראה כמעניינת וכברורה
78%	87%	86%	73%	87%	86%	90%	87%	א. "המורים שמלמדים את ילדך מלמדים באופן ברור ומותאם, המסייע לו להבין את הנושאים הנלמדים"
73%	86%	75%	80%	79%	78%	84%	84%	ב. "המורים שמלמדים את ילדך מלמדים בצורה המעוררת סקרנות וגורמת לו לרצות להמשיך ללמוד"
82%	91%	81%	79%	90%	87%	90%	85%	ג. "המורים שמלמדים את ילדך נותנים לו הרגשה שהוא יכול להתמודד ולהצליח"
79%	88%	68%	67%	85%	83%	86%	84%	ד. "תכנית הלימודים בבית הספר משלבת פעילות מגוונת כמו פעילות מחוץ לבי"ס, טיולים, העשרה וכו"
78%	84%	83%	63%	88%	87%	90%	92%	ה. "הפעילויות שהתקיימו בבית הספר ומחוצה לו היו מותאמות לצרכים וליכולות של ילדך"

הסביבה הפיזית בבית הספר

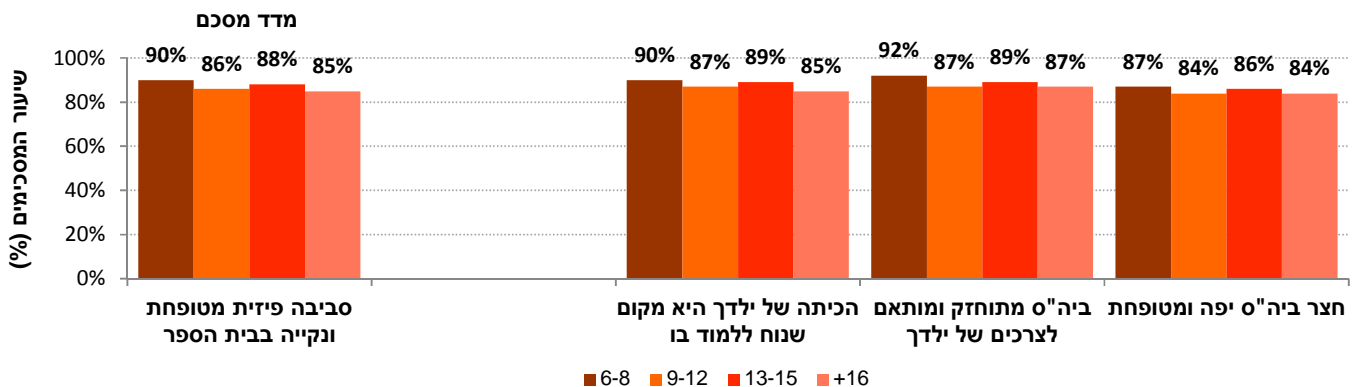
לצד בחינת האקלים החינוכי והסביבה הפדגוגית בבית הספר, נבחנה גם הסביבה הפיזית. הסביבה הפיזית הינה מרכיב חשוב ביצירת האקלים הבית ספרי והעשייה החינוכית- טיפולית בבית הספר, בדגש על הנגשת הסביבה והתנאים לתלמידים. במסגרת נושא זה מוצגים נשאלו ההורים בנוגע לסביבה הבית ספרית: הכיתה, החצר, תחזוקת בית הספר והתאמתו לצרכי התלמידים.

בתרשים הבא מוצגים נתוני המדד המסכם "הסביבה הפיזית בבית הספר" בעבור כלל ההורים, ובטבלה מוצגים נתונים בחלוקה לפי בתי ספר דוברי עברית ובתי ספר דוברי ערבית. הנתונים המוצגים הם שיעורי ההורים שהסכימו במידה רבה או רבה מאד עם ההיגדים השונים. בכל אחת מהקבוצות נתוני תשע"ו מוצגים בחלוקה לקבוצות גיל: 6-8, 9-12, 13-15 ו-16 ומעלה.

מהנתונים עולה כי:

- כ- 90% מההורים דיווחו על סביבה פיזית מטופחת ונקייה בבית הספר. שיעורים מעט נמוכים יותר נרשמו בנוגע לחצר.
- בקרב הורים דוברי עברית שיעורי הדיווח דומים בכל אחת מקבוצות הגיל. לעומת זאת, בקרב הורים דוברי ערבית שיעורי הדיווח הגבוהים ביותר נרשמו בקבוצת הגיל 13-15 (91%) והנמוכים ביותר נרשמו בקבוצת הגיל 16 ומעלה (80%).

הסביבה הפיזית בבית הספר - כלל ההורים

בתי ספר דוברי ערבית				בתי ספר דוברי עברית				
16+	13-15	9-12	6-8	16+	13-15	9-12	6-8	
80%	91%	86%	86%	86%	88%	86%	90%	מדד מסכם: הסביבה הפיזית בבית הספר
80%	92%	85%	81%	85%	89%	88%	91%	א. " הכיתה שבה לומד ילדך הוא מקום שנוח ללמוד בו, מבחינת מקומות הישיבה, הצפיפות, התאורה, קור וחום, הניקיון, האסתטיות וכדומה "
81%	91%	86%	88%	89%	88%	87%	92%	ב. " בית הספר מותאם לצרכים של ילדך, נגיש עבורו ומתוחזק היטב "
78%	90%	86%	88%	85%	85%	84%	86%	ג. " חצר בית הספר יפה ומטופחת, נגישה ומותאמת לצרכים של ילדך "

שותפות הורים

קיום שיח ושותפות חינוכית בין צוותי החינוך לבין הורים לילדים בחינוך המיוחד חיוני ובעל השלכות חיוביות על האקלים בבית הספר, על תהליכי ההוראה והלמידה המתרחשים בו ועל התקדמותו של התלמיד. נדבך מרכזי בכינון יחסים חיוביים הוא ערוץ תקשורת פתוח בין בית הספר להורים, תוך עדכון הדדי במידע רלוונטי.

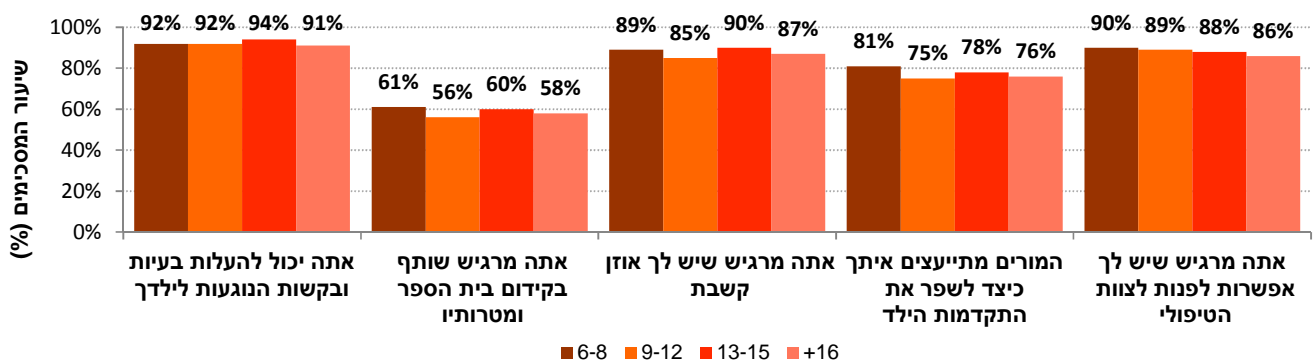
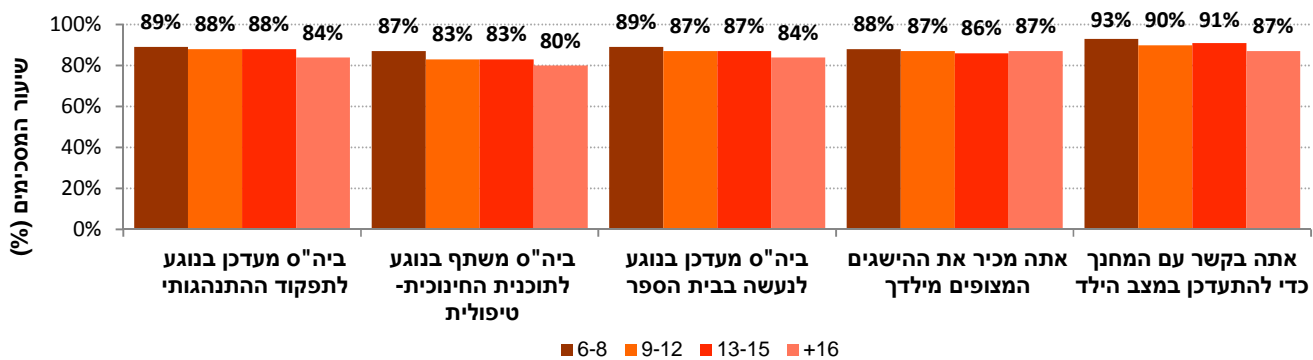
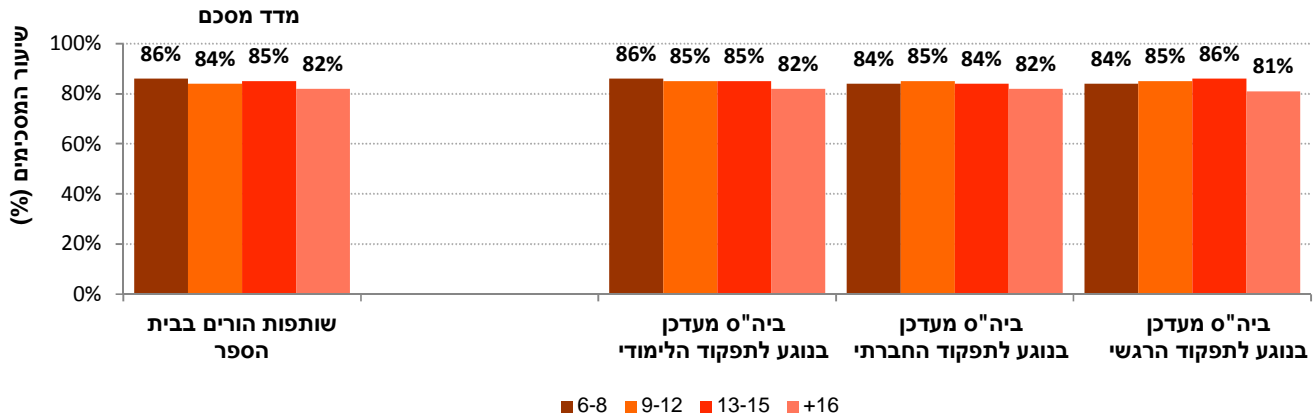
ההורים נשאלו אם ערוץ התקשורת בינם לבין בית הספר מאפשר להם להיות מעודכנים במה שקורה עם ילדם בבית הספר בפרט ובמתרחש בבית הספר בכלל (מתן מידע ברמת הפרט והמערכת - שקיפות), אם הם מעורבים באופן פעיל בנעשה בבית הספר (מעורבות פעילה) ואם בית הספר מזמן ומאפשר שותפות אמיתית (הזמנה לשותפות ונגישות). המדד "שותפות הורים בבית הספר" מבקש לבחון את התקשורת ואת מידת העדכון, המעורבות ושיתוף הפעולה בין ההורים לבין בית הספר, על סמך דיווחי ההורים.

בתרשים הבא מוצגים נתוני המדד המסכם "שותפות הורים בבית הספר" בעבור כלל ההורים, ובטבלה מוצגים נתונים בחלוקה לפי בתי ספר דוברי עברית ובתי ספר דוברי ערבית. הנתונים המוצגים הם שיעורי ההורים שהסכימו במידה רבה או רבה מאד עם ההיגדים השונים. בכל אחת מהקבוצות נתוני תשע"ו מוצגים בחלוקה לקבוצות גיל: 6-8, 9-12, 13-15 ו-16 ומעלה.

מהנתונים עולה כי:

- כ-85% מההורים דיווחו כי הם מרגישים שותפים בנעשה בבית הספר של ילדם.
- שיעורי הדיווח הגבוהים ביותר (כ-90%) נרשמו בנוגע להתעדכנות ההורים בנעשה בבית הספר, לקשר של ההורים עם המחנך וליכולתם של ההורים להעלות בעיות ובקשות הנוגעות לילדם. לעומת זאת שיעורי דיווח נמוכים יותר באופן ניכר (כ-60%) נרשמו בנוגע לכך שהם מרגישים שותפים בקידום בית הספר ומטרותיו.
- מהתבוננות בארבע קבוצות הגיל עולה כי במרבית המקרים שיעורי הדיווח על שותפות הורים בקרב הורים דוברי ערבית לילדים בקבוצת הגיל 16 ומעלה הם הנמוכים ביותר. הפערים ביניהם לבין שיעורי הדיווח הגבוהים ביותר, לרוב בקבוצת הגיל 13-15 או בקבוצת הגיל 6-8, עומדים על 9% עד 16%. ככלל, בקרב דוברי עברית שיעורי הדיווח דומים בין ארבע קבוצות הגיל ולא נרשמה מגמה אחידה של פערים.

שותפות הורים בבית הספר - כלל ההורים

בתי ספר דוברי ערבית				בתי ספר דוברי עברית				
16+	13-15	9-12	6-8	16+	13-15	9-12	6-8	
75%	87%	81%	83%	83%	84%	84%	86%	מדד מסכם: שותפות הורים בבית הספר
76%	86%	84%	81%	83%	85%	85%	86%	א. "בית הספר מעדכן אותך באופן שוטף בכל הנוגע לתפקוד הלימודי של ילדך בבית הספר כולל ציונים, נוכחות בשיעורים וכדומה".
76%	85%	80%	82%	83%	84%	86%	84%	ב. "בית הספר מעדכן אותך באופן שוטף בכל הנוגע לתפקוד החברתי של ילדך בבית הספר, כולל השתלבות בכיתה, יחס לחברים וכדומה".
74%	86%	83%	76%	83%	86%	86%	85%	ג. "בית הספר מעדכן אותך באופן שוטף בכל הנוגע לתפקוד הרגשי של ילדך בבית הספר, כולל שליטה על רגשות, יכולת ביטוי של רגשות וכדומה".
73%	89%	85%	88%	86%	88%	88%	89%	ד. "בית הספר מעדכן אותך באופן שוטף בכל הנוגע לתפקוד ההתנהגותי של ילדך בבית הספר, כולל השתתפות בכיתה, שמירה על קשב, שמירה על כללי התנהגות בבית הספר וכדומה".
70%	83%	74%	82%	82%	84%	84%	88%	ה. "בית הספר משתף אותך בכל הנוגע לתוכנית החינוכית-טיפולית של ילדך".
73%	82%	85%	71%	86%	88%	87%	92%	ו. "בית הספר מעדכן אותך באופן שוטף בכל הנוגע לנעשה בבית הספר, כגון אירועים, טקסים וכדומה".
79%	92%	82%	87%	89%	85%	88%	88%	ז. "אתה מכיר היטב את ההישגים המצופים מילדך בכלל התחומים בבית הספר (הישגים לימודיים, ערכים וכישורי חיים)".
79%	90%	84%	94%	88%	91%	92%	93%	ח. "אתה נמצא בקשר קבוע טלפוני, מייל, סמס או באמצעות מחברת קשר עם המחנך כדי להתעדכן במצבו של ילדך".
81%	93%	88%	94%	92%	94%	92%	91%	ט. "אתה נמצא בקשר עם המחנך באופן שאתה יכול להעלות בעיות או בקשות הנוגעות בילדך".
63%	78%	66%	63%	57%	57%	54%	61%	י. "אתה מרגיש שותף בקידום בית הספר ומטרותיו. כלומר, משתפים אותך בסוגיות כגון: לאילו כיוונים כדאי לבית הספר להתפתח, מה יהיה חשוב שיהיה בבית הספר ומה חשוב פחות וכדומה".
79%	87%	83%	88%	89%	90%	86%	89%	יא. "אתה מרגיש שיש לך אוזן קשבת בבית הספר בכל שאלה, בעיה או תלונה שעולה".
74%	89%	77%	88%	77%	76%	75%	81%	יב. "המורים בבית הספר מתייעצים איתך כיצד כדאי לשפר את ההתקדמות של ילדך".
82%	89%	80%	88%	87%	88%	91%	91%	יג. "אתה מרגיש שיש לך אפשרות לפנות במידת הצורך לצוות הטיפולי שמלווה את ילדך".

מוגנות ואלימות

נושא האלימות הוא אחד הנושאים החשובים שעומדים על סדר יומם של מערכת החינוך ושל השיח הציבורי בישראל בשנים האחרונות. גם בית ספר המצטיין במוטיבציה גבוהה של התלמידים ובהשקעה רבה של הצוות עלול להיכשל בהשגת יעדיו, אם באי בית הספר סובלים מאלימות, פועלים באווירה של פחד ואינם חשים מוגנים.

ההורים נשאלו על היבטים שונים של אלימות בבית הספר: אלימות בין התלמידים, אלימות כלפי התלמידים מצד המורים וכן על מאמצי בית הספר למניעת אלימות.

אלימות בין תלמידים

חלק זה עוסק בסוגים שונים של אלימות בין תלמידים בין כותלי בית הספר: אלימות פיזית (כמו מכות, סטירות ודחיפות), אלימות חברתית (כמו חרם או הפצת שמועות) ואלימות דיגיטלית (פגיעה ברשת האינטרנט או בסלולר). ההורים נשאלו, עבור כל אחד משלושת סוגי האלימות, אם הילד שלהם חווה בבית הספר אלימות מצד תלמידים אחרים, ואם כן – באיזה היקף. שלוש אפשרויות תשובה הוצגו בפני ההורים: "בכלל לא או כמעט בכלל לא", "כן, קורה מעט" ו"כן, קורה ובצורה חמורה".

בתרשים הבא מוצגים דיווחי כלל ההורים שדיווחו כי ילדם חווה אלימות פיזית, חברתית או דיגיטלית מצד תלמידים אחרים בבית הספר, ובטבלה מוצגים נתונים בחלוקה לפי בתי ספר דוברי עברית ובתי ספר דוברי ערבית. בכל אחת מהקבוצות נתוני תשע"ו מוצגים בחלוקה לקבוצות גיל: 6-8, 9-12, 13-15 ו-16 ומעלה.

מהנתונים עולה כי:

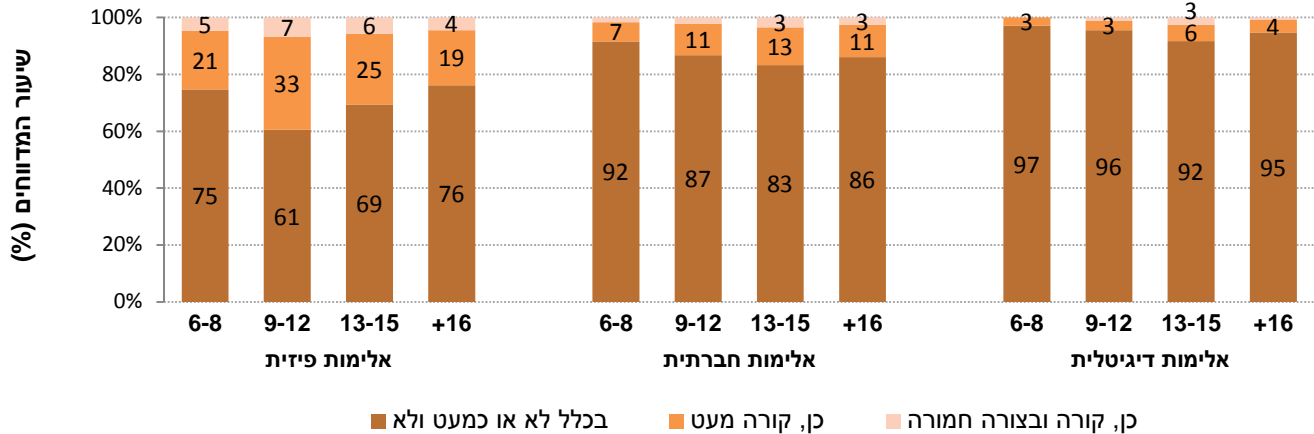
- מרבית ההורים דיווחו כי ילדם לא חווה אלימות דיגיטלית (כ- 95%) או אלימות חברתית (כ- 85%) מצד תלמידים אחרים בבית הספר, וכ- 70% מההורים דיווחו שילדם לא חווה אלימות פיזית.
- בקרב הורים דוברי עברית שיעורי הדיווח על אלימות פיזית היו הגבוהים ביותר בקבוצת הגיל 9-12, ושיעורי הדיווח על אלימות חברתית ועל אלימות דיגיטלית היו הגבוהים ביותר בקבוצות הגיל 13-15.
- בקרב הורים דוברי ערבית שיעורי הדיווח הגבוהים ביותר על אלימות פיזית נרשמו בקבוצות הגיל 9-12 ו 16 ומעלה ושיעורי הדיווח הגבוהים ביותר על אלימות חברתית נרשמו בקבוצת הגיל 16 ומעלה. לא נמצאו הבדלים בקבוצות הגיל באלימות דיגיטלית.
- עוד נראה כי שיעורי הדיווח על שלושת סוגי האלימות גבוהים יותר בקרב הורים דוברי עברית בהשוואה לדוברי ערבית בכל קבוצות הגיל. הפער הגדול ביותר בין מגזרי השפה נרשם בשיעורי הדיווח על אלימות פיזית בקבוצות הגיל 9-12 ו-13-15 (פערים של 19% ו-17% בהתאמה).

בנוסף, עד 5% מההורים דיווחו על מקרים של אלימות פיזית או של אלימות מילולית כלפי התלמידים מצד המורים.

ההורים הביעו אמון בטיפול בית הספר בתופעת אלימות. רוב ניכר של ההורים (מעל 90%) דיווחו כי בית הספר עושה מאמצים למניעת אלימות, והביעו בטחון שבית הספר מיידע אותם על מקרי אלימות.

אלימות בין תלמידים - כלל ההורים

בתי ספר דוברי ערבית				בתי ספר דוברי עברית					
16+	13-15	9-12	6-8	16+	13-15	9-12	6-8		
78%	84%	77%	82%	76%	67%	57%	73%	בכלל לא או כמעט ולא	א. אלימות פיזית
15%	14%	19%	18%	20%	27%	35%	21%	כן, קורה מעט	
7%	-	4%	-	4%	6%	7%	5%	כן, קורה ובצורה חמורה	
89%	92%	91%	94%	85%	82%	86%	91%	בכלל לא או כמעט ולא	ב. אלימות חברתית
8%	7%	8%	6%	12%	15%	12%	7%	כן, קורה מעט	
3%	1%	2%	-	3%	4%	2%	2%	כן, קורה ובצורה חמורה	
96%	98%	97%	100%	94%	91%	95%	97%	בכלל לא או כמעט ולא	ג. אלימות דיגיטלית
3%	2%	3%	-	5%	7%	4%	3%	כן, קורה מעט	
-	-	-	-	1%	3%	1%	-	כן, קורה ובצורה חמורה	

ועדות השמה

פרק זה עוסק בוועדות ההשמה אשר דנות בזכאותו של תלמיד עם צרכים מיוחדים לחינוך מיוחד. השיקול המנחה הוא לבחון את מידת הנחיצות לשירותי חינוך מיוחד, כדי לאפשר לילד להתמודד עם קשייו תוך כדי קבלת מענה מתאים לקידום תפקודו הכולל. מעורבות ההורים בוועדה היא חשובה כיוון שהם אלה המכירים את ילדם ויודעים מהם צרכיו, ונוכחותם בוועדה מאפשרת להם להשמיע את דעתם, עמדותיהם והתלבטויותיהם בכל הנוגע להמשך דרכו החינוכית, בהתאם לצרכיו.

בפרק הנוכחי מוצגים עמדות ההורים כלפי ועדות ההשמה. ההורים נשאלו האם ילדם עבר ועדת השמה, על מעורבותם בוועדות אלו, על שביעות רצונם מהחלטת הוועדה, על מידת התאמת בית הספר לצרכי הילד ועל זמן קבלת התשובה מהוועדה.

לפי דיווחי ההורים, בשני מגזרי השפה, כ- 80% מהתלמידים בגילאי 6-8, כ- 75% מהתלמידים בגילאי 9-15 וכ- 65% מהתלמידים בגילאי 16 ומעלה עברו ועדת השמה במהלך השנתיים שלפני ביצוע הסקר.

מעורבות הורים בהתנהלות ועדת ההשמה

בנושא זה נשאלו ההורים אשר ענו בחיוב כי ילדם עבר ועדת השמה בשנתיים האחרונות באיזו מידה הם היו מעורבים בהתנהלות ועדת ההשמה אשר קבעה שילדם יקבל זכאות ללימודים בבית ספר לחינוך מיוחד.

אלה אפשרויות התשובה שהוצגו בפני ההורים: "כלל לא הייתי נוכח בוועדת ההשמה של ילדי", "הייתי נוכח בוועדה אך לא הייתה לי כל השפעה על הדיון בוועדה", "חשתי כי יש לי השפעה מועטה על הדיון בוועדה", "חשתי כי יש לי השפעה בינונית על הדיון בוועדה", "חשתי כי יש לי השפעה רבה על הדיון בוועדה" ו- "חשתי כי יש לי השפעה רבה מאוד על הדיון בוועדה".

בתרשים הבא מוצגים נתונים בנושא "מעורבות ההורים בהתנהלות ועדת ההשמה" בעבור כלל ההורים, ובטבלה מוצגים נתונים בחלוקה לפי בתי ספר דוברי עברית ובתי ספר דוברי ערבית. בכל אחת מהקבוצות נתוני תשע"ו מוצגים בחלוקה לקבוצות גיל: 6-8, 9-12, 13-15 ו-16 ומעלה.

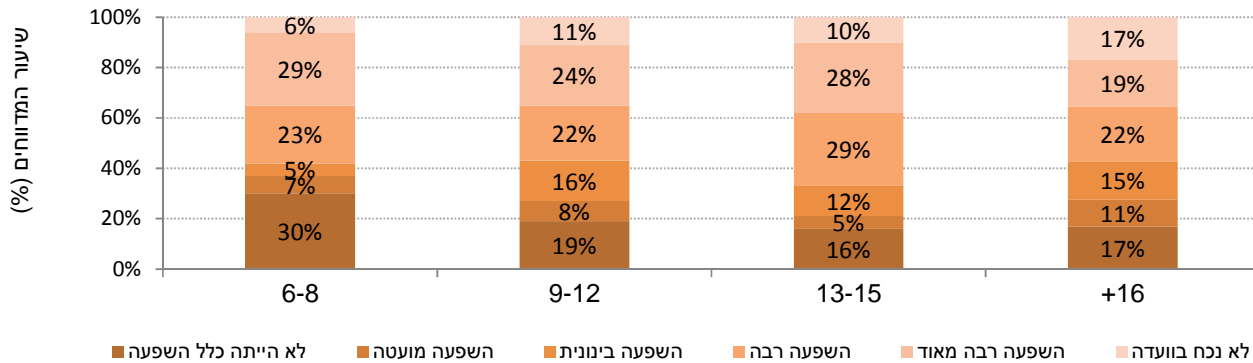
מהנתונים עולה כי:

- מבין ההורים שילדם לומד בבית ספר של החינוך המיוחד אשר דיווחו כי ילדם עבר ועדת השמה, כעשירית דיווחו שלא נכחו בוועדת ההשמה כלל.
- הורים שנכחו בוועדה דיווחו בשכיחות גבוהה שהייתה להם השפעה רבה או רבה מאוד על הדיון בוועדה (כ-40% עד 60%). עם זאת, שיעור לא מבוטל של ההורים דיווחו כי לא הייתה להם כלל השפעה או שהייתה להם השפעה מועטה על הדיון בוועדה (כ-20% עד 40%).
- הורים דוברי עברית דיווחו בשיעורים גבוהים יותר מהורים דוברי ערבית על כך שהייתה להם השפעה רבה מאד על הדיון בוועדה – הפערים בולטים בקבוצות הגיל 9-12 ו-13-15 (פער של 10% ו-13% בהתאמה).

חשוב לציין כי בקרב הורים לילדים בבתי הספר של החינוך המיוחד שדיווחו על כך שילדם עבר ועדת השמה, 85% הביעו שביעות רצון מהחלטת הוועדה.

מעורבות בוועדת השמה – כלל ההורים

בתי ספר דוברי ערבית				בתי ספר דוברי עברית				
16+	13-15	9-12	6-8	16+	13-15	9-12	6-8	
16%	20%	21%	31%	17%	16%	19%	30%	לא הייתה כלל השפעה
6%	7%	15%	-	12%	5%	7%	8%	השפעה מועטה
23%	10%	15%	15%	13%	12%	16%	3%	השפעה בינונית
22%	32%	26%	23%	22%	28%	21%	22%	השפעה רבה
16%	17%	15%	31%	20%	30%	25%	29%	השפעה רבה מאוד
17%	14%	8%	-	17%	9%	11%	7%	לא נכח בוועדה

באיזו מידה היית מעורב בוועדת ההשמה אשר קבעה שילדך יקבל זכאות ללימודים בבית ספר לחינוך מיוחד?

התאמת השיבוץ לצרכי הילד

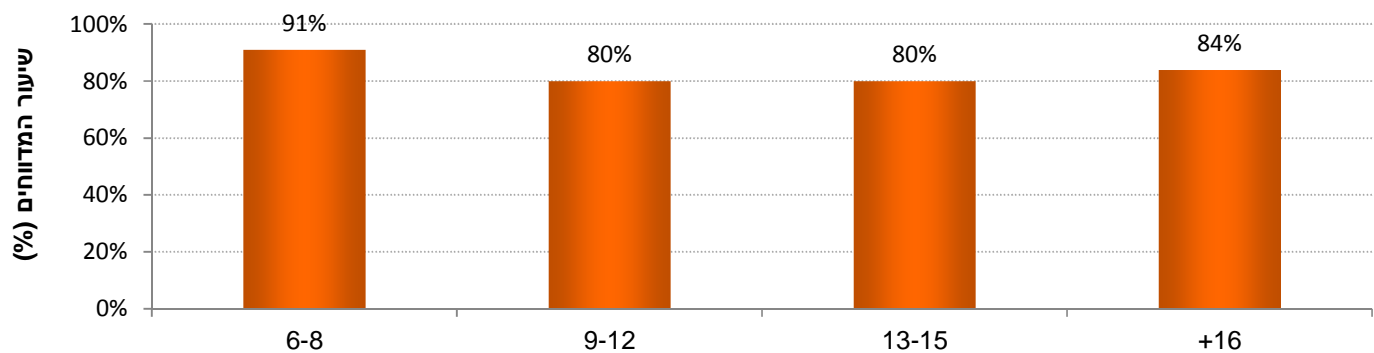
נוסף על השאלות הנוגעות לוועדת ההשמה נשאלו ההורים אם ילדם שובץ בבית ספר המתאים לצרכיו. ההורים התבקשו לדרג את תשובתם על סולם בן חמש דרגות, הנע מ"במידה רבה מאוד" עד "במידה מועטה מאוד או בכלל לא". לצורך הדיווח על הממצאים, סווגו המשיבים אשר ציינו את אחד משני הערכים "במידה רבה מאוד" או "במידה רבה" כמדווחים על שיבוץ בהתאם לצרכי הילד.

בתרשים הבא מוצגים נתונים בנושא "התאמת השיבוץ לצרכי הילד" בעבור כלל ההורים, ובטבלה מוצגים נתונים בחלוקה לפי בתי ספר דוברי עברית ובתי ספר דוברי ערבית. בכל אחת מהקבוצות נתוני תשע"ו מוצגים בחלוקה לקבוצות גיל: 6-8, 9-12, 13-15 ו-16 ומעלה.

מהנתונים עולה כי:

- כ-85% מההורים דיווחו על שיבוץ הילד בבית ספר בהתאם לצרכיו.
- בשני מגזרי השפה שיעורי הדיווח הגבוהים ביותר נרשמו בקבוצת הגיל 6-8.
- מהשוואה בין מגזרי השפה עולה כי בשלוש קבוצות הגיל הנמוכות נרשמו שיעורי דיווח דומים. מנגד, בקבוצת הגיל 16 ומעלה שיעורי הדיווח בקרב הורים דוברי עברית גבוהים יותר בהשוואה להורים דוברי ערבית (פער של 9%).

שיבוץ הילד בבית ספר בהתאם לצרכיו – כלל ההורים

בתי ספר דוברי ערבית				בתי ספר דוברי עברית				
16+	13-15	9-12	6-8	16+	13-15	9-12	6-8	
76%	84%	82%	88%	85%	80%	80%	91%	"באיזו מידה אתה מעריך שבית הספר בו שובץ ילדך מתאים לצרכים שלו?"

זמן קבלת תשובת השיבוץ של הועדה

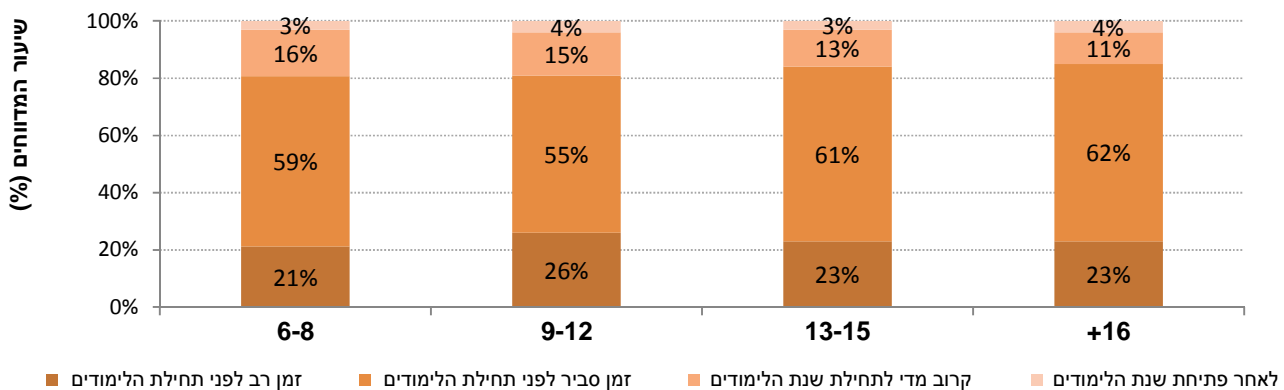
ההורים נשאלו האם התשובה בנוגע לשיבוץ הילד ניתנה להם בזמן סביר כדי שיוכלו להיערך לתחילת הלימודים. אלה אפשרויות התשובה שהוצגו בפני ההורים: "תשובת השיבוץ ניתנה זמן רב לפני תחילת הלימודים", "תשובת השיבוץ ניתנה בזמן סביר לפני תחילת הלימודים", "תשובת השיבוץ ניתנה קרוב מידי לתחילת שנת הלימודים" ו"תשובת השיבוץ ניתנה לאחר פתיחת שנת הלימודים".

בתרשים הבא מוצגים נתונים בנושא "זמן קבלת תשובת השיבוץ של הועדה" בעבור כלל ההורים, ובטבלה מוצגים נתונים בחלוקה לפי בתי ספר דוברי עברית ובתי ספר דוברי ערבית. בכל אחת מהקבוצות נתוני תשע"ו מוצגים בחלוקה לקבוצות גיל: 8-6, 9-12, 13-15 ו-16 ומעלה.

מהנתונים עולה כי:

- כ-60% מכלל ההורים שילדם לומד בבית ספר של החינוך המיוחד דיווחו על קבלת תשובת השיבוץ בזמן סביר לפני תחילת הלימודים וכרבע מהם דיווחו על קבלת תשובה זמן רב לפני תחילת הלימודים.
- כ-15% עד 20% מההורים דיווחו כי קיבלו תשובת שיבוץ קרוב מידי לתחילת שנת הלימודים או לאחר פתיחתה.
- מהשוואה בין מגזרי השפה עולה כי בקבוצת הגיל 8-6 הורים דוברי ערבית דיווחו על קבלת תשובת שיבוץ מאוחרת בשיעור גבוה יותר בהשוואה להורים דוברי עברית (30% לעומת 18% בהתאמה). בשאר קבוצות הגיל דיווחי ההורים בשני המגזרים דומים.

זמן קבלת תשובת השיבוץ – כלל ההורים

בתי ספר דוברי ערבית				בתי ספר דוברי עברית					
16+	13-15	9-12	6-8	16+	13-15	9-12	6-8		
27%	39%	32%	35%	23%	19%	25%	19%	זמן רב לפני תחילת הלימודים	האם להערכתך תשובת השיבוץ ניתנה בזמן סביר על מנת להיערך לתחילת הלימודים?
56%	43%	49%	35%	63%	65%	56%	63%	זמן סביר לפני תחילת הלימודים	
14%	15%	15%	24%	11%	13%	15%	15%	קרוב מדי לתחילת שנת הלימודים	
3%	3%	3%	6%	4%	3%	4%	3%	לאחר פתיחת שנת הלימודים	

הסעות לבית הספר

פרק זה עוסק בקיומן של הסעות לבתי הספר שבהם שובצו הילדים. בתי הספר של החינוך המיוחד לא תמיד נמצאים בקרבת מקום המגורים של התלמידים עקב אילוצים שונים, ולכן יש צורך בהסעה על מנת לאפשר את הגעתו של הילד לבית הספר ולסייע להורים בכך.

כ-90% מההורים דיווחו על קיומן של הסעות לבית הספר.

משך זמן הנסיעה

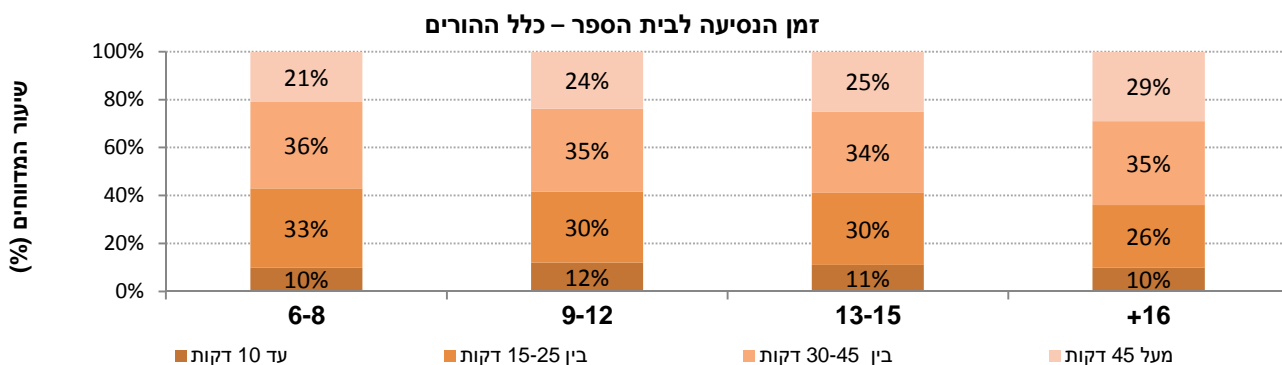
ההורים שהשיבו בחיוב כי לילדם יש הסעה לבית הספר דיווחו מהו משך הנסיעה בהסעה מבית הילד עד לבית הספר. אפשרויות התשובה שניתנו לשאלה זו היו: עד 10 דקות, בין 15-25 דקות, בין 30-45 דקות, או מעל 45 דקות.

בתרשים הבא מוצגים שיעורי הדיווח על אפשרויות תשובה אלו בעבור כלל ההורים, ובטבלה מוצגים נתונים בחלוקה לפי בתי ספר דוברי עברית ובתי ספר דוברי ערבית. בכל אחת מהקבוצות נתוני תשע"ו מוצגים בחלוקה לקבוצות גיל: 9-12, 13-15 ו-16 ומעלה.

מהנתונים עולה כי:

- מבין ההורים שדיווחו כי לילדם יש הסעה לבית הספר כ-60% דיווחו על משך זמן נסיעה של מעל חצי שעה: 35% מההורים דיווחו על נסיעה שאורכת בין 30-40 דקות וכרבע מההורים דיווחו על נסיעה שאורכת מעל 45 דקות. רק כעשירית מההורים דיווחו על נסיעה קצרה שאורכת עד 10 דקות.
- מהשוואה בין קבוצות הגיל עולה כי בגילאי 16 ומעלה ההורים דיווחו בשיעורים גבוהים יותר על זמני נסיעה ארוכים יותר (מעל חצי שעה) בהשוואה ליתר קבוצות הגיל (64% לעומת 57%-59% בהתאמה).
- משך הנסיעה המדווח בקרב הורים דוברי ערבית קצר יותר בדרך כלל בהשוואה לדוברי ערבית. בגילאים 9 ומעלה הורים דוברי ערבית דיווחו בשכיחות נמוכה יותר על נסיעה של מעל חצי שעה (כ-50% לעומת כ-60% בקרב דוברי העברית).

מבין ההורים שדיווחו שלילדם יש הסעה, כ-65% מהם הביעו שביעות רצון מההסעה של ילדם.

בתי ספר דוברי ערבית				בתי ספר דוברי עברית					
16+	13-15	9-12	6-8	16+	13-15	9-12	6-8		
18%	23%	11%	8%	8%	11%	12%	11%	עד 10 דקות	בדרך כלל כמה זמן אורכת הנסיעה בהסעה מהבית ועד שילדך מגיע לבית הספר?
33%	28%	47%	33%	25%	35%	26%	33%	בין 15-25 דקות	
30%	38%	27%	25%	36%	29%	36%	38%	בין 30-45 דקות	
19%	11%	15%	33%	30%	11%	26%	19%	מעל 45 דקות	

*

*

*